

Sygn. akt: I C 719/16 upr.

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2017 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Marek Osowicki
Protokolant:	Pracownik biurowy Marta Bzowska

po rozpoznaniu w dniu 23 czerwca 2017 roku w Człuchowie

sprawy z powództwa (...) S. A. z siedzibą w W.

przeciwko H. N.

o zapłatę

- zasądza od pozwanej H. N. na rzecz powoda (...) S. A. z siedzibą w W. kwotę 1.649,62 zł (tysiąc sześćset czterdzieści dziewięć złotych sześćdziesiąt dwa grosze) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 maja 2016 do dnia zapłaty,
- w pozostałym zakresie powództwo oddala,
- zasądza od pozwanej H. N. na rzecz powoda (...) S. A. z siedzibą w W. kwotę 708,17 zł (siedemset osiem złotych siedemnaście groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 719/16 upr.

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł do Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie pozew przeciwko H. N. o zapłatę kwoty 2 206,78 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, do rozpoznania w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż dochodzona wierzytelność wynika z umowy pożyczki pieniężnej wypłaconej w dniu 22 lipca 2015 roku, na mocy której powód zobowiązał się udzielić pozwanej pożyczki w kwocie 2 500,00 zł, a pozwana zobowiązała się zwrócić pożyczkę zgodnie z harmonogramem spłat, przy czym zobowiązała się zapłacić dodatkowo z każdą ratą pożyczki opłatę administracyjną w wysokości 15,00 zł miesięcznie oraz jednorazową opłatę przygotowawczą w kwocie 975,00 zł. Z uwagi na opóźnienie w spłacie zadłużenia, powód wypowiedział przedmiotową umowę, a pozostała do spłaty należność wynikająca z umowy stała się wymagalna. Powód podkreślił, iż podejmował próby mediacji z pozwaną, jednak pozwana zadłużenia nie spłacała. Na dochodzoną pozew kwotę składają się: kwota 1 525,81 zł tytułem niespłaconych rat kapitałowych, kwota 18,81 zł tytułem skapitalizowanych odsetek umownych w wysokości 10% naliczonych od kwoty 1 525,81 zł od dnia następnego po dniu zapłaty ostatniej raty pożyczki tj. od dnia 02 kwietnia 2016 roku do dnia poprzedzającego dzień wniesienia pozwu tj. do dnia 17 maja 2016 roku, kwota 75,00 zł tytułem kosztu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, kwota 557,16 zł tytułem opłaty przygotowawczej, kwota 30,00 zł tytułem opłaty administracyjnej.

W dniu 04 lipca 2016 roku Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym w sprawie VI Nc-e (...) uwzględniający powództwo w całości.

Pozwana H. N. skutecznie złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty.

Postanowieniem z dnia 28 października 2016 roku wydanym w sprawie VI Nc-e (...) Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie przekazał rozpoznanie sprawy do Sądu Rejonowego w Człuchowie.

Pozwana H. N. przyznała, iż łączyła ją z powodem umowa pożyczki, na podstawie której otrzymała kwotę 2 500,00 zł. Wskazała, iż początkowo spłacała zadłużenie wynikające z przedmiotowej umowy, jednak z powodu problemów finansowych zaprzestała spłaty zobowiązania. Pozwana uznała powództwo w zakresie należności głównej, zakwestionowała natomiast powództwo w zakresie opłaty przygotowawczej i odsetek wskazując, iż były one zbyt wysokie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 15 lipca 2015 roku powód (...) S.A. z siedzibą w W. zawarł z pozwaną H. N. – na podstawie jej wniosku złożonego przez internet – umowę pożyczki nr (...) na kwotę 2 500,00 zł, na okres 14 miesięcy od daty wypłaty pożyczki. Pozwana zobowiązała się zwrócić kwotę pożyczki w terminach płatności określonych zgodnie z umową i harmonogramem poprzez wpłatę rat kapitałowych i odsetek, powiększonych o opłatę administracyjną w kwocie 15,00 zł miesięcznie, jednorazową opłatę przygotowawczą w kwocie 975,00 zł oraz ewentualne koszty dodatkowe.

(bezsporne, nadto dowód: umowa pożyczki nr (...) z dnia 15/07/2015r. k. 21-26)

W dniu 05 sierpnia 2015 roku powód przekazał pozwanej – na rachunek bankowy pozwanej – kwotę pożyczki w wysokości 2 500,00 zł oraz przesłał uaktualnioną wersję harmonogramu spłat.

(dowód: pismo zawierające harmonogram z dnia 05/08/2015r. k. 28)

W związku z brakiem spłaty 6 raty w ustalonym terminie, pismem z dnia 03 lutego 2016 roku powód wezwał pozwaną do dobrowolnego uregulowania wymagalnego na ten czas zadłużenia w kwocie 327,23 zł w terminie do dnia 10 lutego 2016 roku.

(dowód: monit z dnia 03/02/2016r. k. 29)

Następnie pismem z dnia 19 lutego 2016 roku powód wezwał pozwaną do bezzwłocznego uregulowania należności w łącznej kwocie 376,23 zł, informując jednocześnie pozwaną o przysługującym powodowi prawie do rozwiązania umowy pożyczki z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia.

(dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 19/02/2016r. k. 30)

W dniu 08 marca 2016 roku powód wystosował do pozwanej ostateczne wezwanie do zapłaty kwoty 425,23 zł do dnia 15 marca 2016 roku.

(dowód: ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 08/03/2016r. k. 31)

Pismem z dnia 24 marca 2016 roku powód wypowiedział pozwanej umowę pożyczki z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia i wezwał pozwaną do zapłaty całości wymagalnego zadłużenia w łącznej kwocie 2 605,49 zł w terminie do 07 kwietnia 2016 roku.

(dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki oraz ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 24/03/2016r. k. 32)

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie powód dochodził roszczenia z tytułu niespłaconego kapitału pożyczki wraz z odsetkami i kosztami administracyjnymi, przygotowawczymi oraz windykacyjnymi, wynikającego z umowy zawartej z pozwaną.

Pozwana przyznała, że zawarła umowę, na którą powoływał się powód oraz, że nie wywiązała się z warunków tej umowy. Wskazała, iż początkowo spłacała zobowiązanie wynikające z przedmiotowej umowy, jednak z uwagi na pogorszenie się jej sytuacji finansowej zaprzestała spłaty zobowiązania i pozostało jej do spłaty około 1 500,00 zł. Pozwana zakwestionowała natomiast obciążenie jej zbyt wysokimi odsetkami oraz opłatą przygotowawczą, która w momencie podpisywania umowy wynosiła 975,00 zł. W pozostałym zakresie pozwana uznała żądanie powoda.

Podkreślenia wymaga fakt, iż strona powodowa powinna udowodnić, że określona wierzytelność jej przysługuje, tym bardziej, że jako wierzyciel dochodzący zaspokojenia wierzytelności, powinien wykazać podstawę (źródło) zobowiązania pozwanego, jak i jego wysokość. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, tym bardziej, że ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów i spełnia dwie zasadnicze funkcje. Po pierwsze dynamizuje postępowanie dowodowe w systemie obowiązywania zasady sporności (kontrydiktoryjności) w procesie, a po drugie określa wynik merytoryczny sporu (sprawy) w sytuacji krytycznej, gdy strona nie udowodni faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (por. K. Piasecki, Kodeks cywilny. Księga pierwsza. Część ogólna. Komentarz, Zakamycze, 2003 r.). Oznacza to zatem, że Sąd tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Zgodnie bowiem z przyjętą linią orzecniczą obowiązek wskazania dowodów, potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża przede wszystkim strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29), ponieważ Sąd został wyposażony jedynie w uprawnienie, a nie obowiązek, dopuszczenia dalszych jeszcze, nie wskazanych przez żadną ze stron, dowodów, kierując się przy tym własną oceną, czy zebrany w sprawie materiał jest – czy też nie jest – dostateczny do jej rozstrzygnięcia (art. 316 § 1 in principio k.p.c.). Dlatego też Sąd powinien korzystać z przewidzianego w art. 232 zd. 2 k.p.c. uprawnienia powściągliwie i z umiarem, pamiętając, że taka inicjatywa należy przede wszystkim do samych stron i że cały rozpoznany spór jest ich sprawą, a nie sądu.

Nie ulega wątpliwości, że strony postępowania łączyła umowa pożyczki. Zgodnie z treścią art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

W niniejszej sprawie nie budził wątpliwości Sądu fakt, iż strony łączyła umowa pożyczki, na podstawie której pozwanej wypłacono kwotę 2 500,00 zł oraz obciążono ją dodatkowymi kosztami – odsetkami w wysokości stałej stopy oprocentowania 10% w stosunku rocznym, opłatą przygotowawczą w kwocie 975,00 zł jednorazowo, opłatą administracyjną w kwocie 15,00 zł miesięcznie oraz – wobec niewywiązania się z umowy – kosztami windykacyjnymi. Bezsprzecznym był również fakt, iż pozwana zobowiązała się zwrócić pożyczkę zgodnie z harmonogramem spłat i początkowo wywiązywała się z tego obowiązku spłacając częściowo zobowiązanie. Z uwagi jednak na pogorszenie się sytuacji finansowej, pozwana zaprzestała spłaty zobowiązania. Powód wypowiedział jej umowę pożyczki, a pozostała do spłaty należność stała się wymagalna. Jak wynika z treści pozwu, na dochodzoną należność składały się następujące kwoty: kwota 1 525,81 zł tytułem niespłaconych rat kapitałowych, kwota 18,81 zł tytułem skapitalizowanych odsetek umownych w wysokości 10% naliczonych od kwoty 1 525,81 zł od dnia następnego po dniu zapłaty ostatniej raty pożyczki tj. od dnia 02 kwietnia 2016 roku do dnia poprzedzającego dzień wniesienia pozwu tj. do dnia 17 maja 2016 roku, kwota 75,00 zł tytułem kosztu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, kwota 557,16 zł tytułem opłaty przygotowawczej, kwota 30,00 zł tytułem opłaty administracyjnej.

Pozwana zakwestionowała wysokość dochodzonego roszczenia, twierdząc, iż odsetki oraz opłata przygotowawcza naliczone zostały w sposób zawyżony. W pozostałym zakresie pozwana uznała żądanie powoda.

Rozstrzygając o wątpliwościach pozwanej co do naliczania przez powoda zbyt wysokich odsetek umownych od należności głównej wskazać przede należy, iż wysokość tych odsetek została określona w przedmiotowej umowie w wysokości 10%.

W tym miejscu wskazać należy, iż przez pojęcie odsetek rozumie się zwykle wynagrodzenie za korzystanie z cudzych pieniędzy lub rzeczy oznaczonych co do gatunku (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., III CSK 230/09, Legalis). Cechą charakterystyczną tego wynagrodzenia jest to, że jego wysokość jest obliczana według pewnej stopy procentowej w stosunku do czasu użycia kapitału. Wyróżniane są dwie postaci odsetek, a mianowicie odsetki kapitałowe (tzw. zwykle odsetki) oraz odsetki za opóźnienie. Te pierwsze są w ścisłym tego słowa znaczeniu wynagrodzeniem za korzystanie z pieniędzy, drugie natomiast stanowią rekompensatę za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego. Źródłem roszczenia o odsetki może być wyłącznie czynność prawna, przepis ustawy, orzeczenie sądu, względnie decyzja innego właściwego organu, przy czym w kodeksie cywilnym uregulowana została górna granica dochodzonych przez wierzyciela odsetek. I tak do momentu wejścia w życie obowiązujących przepisów tj. do dnia 01 stycznia 2016 roku, a więc w czasie zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki (15 lipca 2015 roku) przepis art. 359 § 2¹ k.c. określał maksymalną wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej na poziomie czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP. Na dzień 15 lipca 2015 roku wysokość odsetek maksymalnych wynosiła 10%.

Wobec powyższych rozważań wątpliwości pozwanej co do wysokości odsetek określonych przez powoda w umowie nie znajdują uzasadnienia. W niniejszej sprawie zgodnie z treścią umowy pożyczki z dnia 15/07/2015r. pozwana zobowiązana była do zapłaty na rzecz pożyczkodawcy m.in. odsetek w wysokości stałej stopy procentowej – 10% w stosunku rocznym. W ocenie Sądu, podstawa do żądania przedmiotowych odsetek oraz ich wysokość ustalona w wysokości 10% znajduje uzasadnienie w obowiązujących przepisach prawnych i żądanie powoda w tym zakresie jest zasadne.

Natomiast wątpliwości pozwanej, jak i Sądu budził wskazany przez powoda składnik zobowiązania, a mianowicie obciążenie pozwanej obowiązkiem uiszczenia opłaty przygotowawczej w kwocie 975,00 zł. Zauważyć należy, że ta dochodzona opłata stanowi blisko 40% kwoty udzielonej pożyczki.

Strona powodowa jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy zawartej w dniu 15 lipca 2015 roku były dla ich stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem. Ocena ta może zostać dokonana in concreto w toczącym się między przedsiębiorcą a konsumentem sporze, którego przedmiotem są skutki prawne określonego postanowienia umowy. Umowy konsumenckie podlegają ocenie w świetle klauzuli generalnej wynikającej z art. 385¹ § 1 k.c. z wyłączeniem jedynie jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ, co musi zostać wykazane przez przedsiębiorcę (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 czerwca 2007 roku, VI Ca 228/07).

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Postanowienie umowy może zatem zostać uznane za niedozwolone po łącznym spełnieniu wskazanych wyżej przesłanek. Ustawodawca wskazał w art. 385¹ § 3 k.c., że nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Kodeks cywilny w art. 22¹ k.c. pod pojęciem konsumenta

wskazuje osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

W niniejszej sprawie zawarta pomiędzy stronami umowa pożyczki nie była związana z działalnością zawodową ani gospodarczą pozwanej.

Obie wskazane w art. 385¹ § 1 k.c. formuły prawne służą ocenie tego, czy klauzule umowne przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I CK 832/04).

W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku.

Abuzywne postanowienie umowne kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, która to sprzeczność rażąco narusza jego interesy. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Działania te potocznie określa się jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (porównaj: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 sierpnia 2011 roku VI ACa 262/11).

Postanowienie umowne wskazane jako abuzywne jak już wyżej wskazano nie może dotyczyć sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron. Zdaniem Sądu, dodatkowe koszty pożyczki obejmujące opłatę przygotowawczą zostały określone na zawyżonym, nieznajdującym żadnego uzasadnienia, poziomie. Opłata ta została ustalona w stałej zryczałtowanej kwocie, niezależnie od faktycznie poniesionych wydatków, przez co dochodzi do braku ekwiwalentności świadczeń stron umowy pożyczki i skutkuje bezpodstawnym wzbogaceniem się strony powodowej. Wprowadzenie przez powoda opłaty w wysokości wskazanej w umowie godziło w dobre i uczciwe praktyki kupieckie oraz w sposób rażąco naruszało interes pozwanej jako konsumenta.

Nawet jeśli przyjąć, że zapisy umowy pożyczki przewidujące obowiązek ponoszenia dodatkowych opłat nie stanowią niedozwolonych klauzul umownych, to są one sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Co prawda wysokość opłaty przygotowawczej została ustalona umową pożyczki, a pozwana, składając podpis pod umową, zgodziła się na ich ponoszenie, to jednak swoboda umów nie jest całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. Zgodnie z art. 353¹ k.p.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego.

Analizując zasadność opłaty dodatkowej w postaci opłaty przygotowawczej, należy zauważyć, że strona powodowa nie wykazała w toku niniejszego postępowania dwóch okoliczności – po pierwsze, aby opłata ta były rzeczywiście niezbędna z punktu widzenia realizacji obowiązków umowy pożyczki, a po drugie, że poniosła je w wysokości wskazanej w umowie pożyczki.

Opłata przygotowawcza w kwocie 975,00 zł miała służyć pokryciu poniesionych przez pożyczkodawcę kosztów czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, do których przykładowo należały koszt obsługi dostarczenia i podpisania umowy pożyczki u klienta oraz badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Powód nie podał nawet, czy i ewentualnie w jaki sposób zweryfikował zdolność kredytową strony pozwanej ani nie wskazał, że poniósł z tego tytułu jakiegokolwiek wydatki. Zawarcie przez strony umowy następowało – na podstawie internetowo

zgłoszonego wniosku – przez doręczenie pozwanej przesyłką kurierską podpisanych przez stronę powodową dwóch egzemplarzy umowy, zaś zadanie pozwanej ograniczało się do zapoznania się z treścią umowy, złożenia na jednym z egzemplarzy swojego podpisu oraz przekazania podpisanej przez siebie umowy kurierowi, który zwracał ją stronie powodowej. Koszt przesyłki kurierskiej można byłoby bez wątpienia uznać za zasadny, jednakże powód nie przedstawił żadnego dowodu wskazującego, jakie wydatki były związane z doręzeniem pozwanej umowy i odebraniem podpisanego egzemplarza.

W niniejszej sprawie powód dochodził jedynie części wskazanej w umowie opłaty przygotowawczej tj. kwoty 557,16 zł, albowiem pozwana spłaciła częściowo zobowiązanie wynikające z umowy, w tym również część opłaty przygotowawczej. Powództwo w tym zakresie należało zatem oddalić.

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu zasadnym było uznać żądanie powoda w zakresie kwoty 1 649,62 zł.

O odsetkach od zasądzonej należności głównej orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. zasądzając zgodnie z żądaniem powoda odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, albowiem w chwili wniesienia pozwu pozwana znajdowała się w zwłóce.

O kosztach orzeczono na mocy art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.

W przedmiotowej sprawie niewątpliwym jest, że powód żądał zasądzenia na swoją rzecz łącznie kwoty 2 206,78 zł, jak również że roszczenie powoda zostało uwzględnione w zakresie kwoty 1 649,62 zł tj. około 74,78%.

Powód poniósł następujące koszty: opłatę sądową od pozwu w kwocie 30,00 zł oraz koszty wynagrodzenia pełnomocnika zawodowego w kwocie 900,00 zł – zgodnie z wnioskiem, opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł, co daje łącznie kwotę 947,00 zł. Pomniejszając poniesione przez powoda koszty w zależności od wyniku sprawy, przyznano na rzecz powoda od pozwanej kwotę 708,17 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.